

Utvärdering av miljöhälsovårdens verksamhet år 2018

Bilagor

Bilaga 1 Bedömningsenkät om hur tillsynen genomförts 2018 (VYHA)

INLEDNING

För att förenhetliga de kommunala tillsynsmyndigheternas tillsyn ska miljö- och hälsoskyddets kommunala myndighet uppgöra en tillsynsplan inom sitt eget område. Tillsynsplanen uppgörs enligt förpliktelser i hälsoskyddslagen, livsmedelslagen, tobakslagen och veterinärvårdslagen. Den ska även beakta de riksomfattande tillsynsplanerna som uppgörs av Evira och Valvira.

Den kommunala tillsynsplanen för hälsoinspektionen 2015 – 2019, uppdatering för år 2018, godkändes av övervakningssektionen 14.12.2017 § 21 och tillsynsplanen för djurens hälsa och välfärd samt för veterinärtjänster som kommunerna anordnar 2015-2019, uppdatering för år 2018, 14.12.2017 § 22.

RAPPORTERING AV TILLSYNSPLANENS FÖRVERKLIGANDE

Genomförandet av den kommunala tillsynsplanen skall årligen utvärderas och resultaten från tillsynen ska offentliggöras på det sätt som centralmyndigheterna bestämmer.

Uppgifter om antal objekt samt utförda inspektioner och provtagningar överförs direkt via KUTI/YHTI-datasystemen. Den skriftliga utvärderingen görs dels genom denna utvärdering och dels i VYHA-programmet (bilaga 1). Ännu år 2018 ska uppgifter om hushållsvatten från EU-vattenverk sändas till Regionförvaltningsverket och Strålsäkerhetscentralen via Excel-tabeller. Uppgifterna via VYHA-programmet (bilaga 1) ska elektroniskt lämnas till Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland senast 31.3.2019. Utvärderingen ska även godkännas av övervakningssektionen.

1. Utvärdering av hälsoinspektionens tillsynsplan för 2018

1.1 ALLMÄNT

ARBETSTID OCH PRESTATIONER

Personalsituationen 2018

Inom hälsoinspektionen finns totalt 8,2 årsverken, varav 6,0 hälsoinspektörstjänster, 0,5 provtagarbefattning och 1,7 administrativa tjänster/befattningar. Av kanslistens och chefen för miljöhälsovårdens arbetstid budgeteras 85 % inom hälsoinspektionen och 15 % inom veterinärvården. Under år 2018 var 7,2 av hälsoinspektionens 8,2 tjänster/befattningar besatta. Av hygienikerveterinärens arbetstid (helt budgeterad inom veterinärvården) åtgår ungefär 80 % till livsmedelsövervakning, 0,5 årsverke under år 2018.

Dagsverken 2018

Enligt centralmyndigheternas rekommendation och vår egen riskbedömning skulle behovet för år 2018 ha varit 609 dagsverken för tillsynen av de objekt som finns inom verksamhetsområdet. Utöver det uppskattades att 110 dagsverken åtgår till resor och interna palavrar. Sammanlagt skulle då behovet ha varit 719 dagsverken. Utöver detta åtgår även tid som inte bokförs i Tarkastaja-programmet för t.ex. utvecklings- och kvalitetsarbete, utbildning och egna studier av nya förordningar och direktiv, riskbedömningar, information och rådgivning till kunder samt administrativa uppgifter. Totalt bokfördes 594 dagsverken år 2018. Av dem användes 506 dagsverken för den direkta tillsynen. Det betyder att 83 % av de planerade dagsverkerna för tillsynen utfördes. Detta är ett tillfredsställande resultat när den besvärliga personalsituationen under år 2018 beaktas. Under året utreddes även två epidemier och den arbetstid som åtgår till epidemiutredningar bokförs inte helt i dataprogrammet.

Antalet dagsverken inom de olika tillsynsområdena jämfört med behovet enligt den riskbaserade arbetsplanen och utförda dagsverken framgår i tabell 1 nedan.

Arbetsuppgifter	Dagsverken för tillsyn 2018				
	Livsmedel	Hälsoskydd	Tobak	Tillsyn totalt	Övrigt
Riskbaserad arbetsplan	276	321	12	609	110
Utförda dagsverken	215,9	284,3	5,4	505,6	88,7
Utfallet jämfört med den egna arbetsplanen	78 %	89 %	45 %	83 %	81 %

Tabell 1: Statistik över genomförd tillsyn i förhållande till planerad tillsyn

De flesta dagsverkerna användes för tillsyn av livsmedel och hälsoskydd. I kolumnen övrigt ingår körtider (48 dv), interna palavrar (38,3 dv) och andra uppgifter (2,4 dv).

I diagram 1 nedan ses den procentuella fördelningen mellan de olika tillsynsområdena.

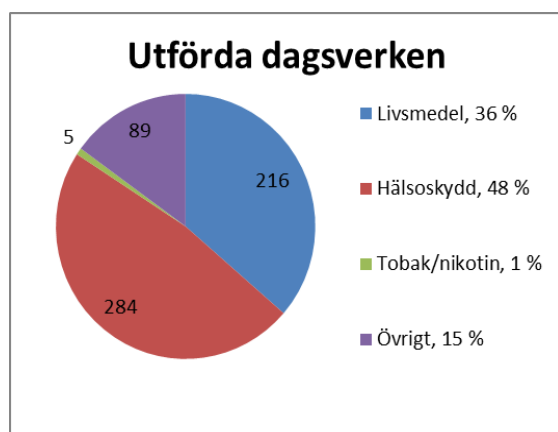

Diagram 1: Genomförda dagsverken per tillsynsområde 2018

I de bokförda dagsverkerna ingår en rad olika prestationer. I diagram 3 nedan finns det totala antalet prestationer under åren 2011-2018 uppdelade i fem grupper. Det går inte att direkt jämföra siffrorna från år till år eftersom direktiven för vad som ska bokföras har ändrat under åren. Det som framgår ur diagrammet är att tyngdpunkten ligger på inspektioner och provtagningar. Ser man på bokförd arbetstid så används också mest arbetstid för inspektioner och provtagningar, 68 % av all bokförd arbetstid.

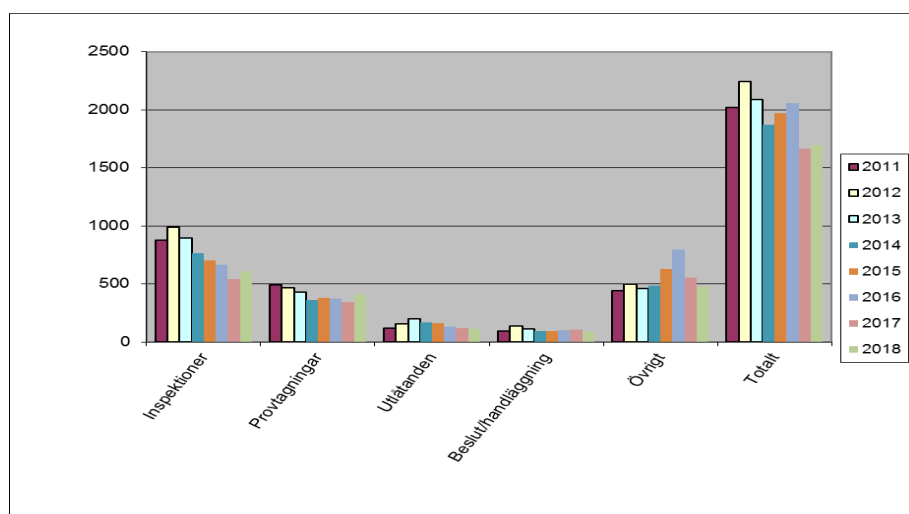

Diagram 3: Utförda prestationer åren 2011 – 2018

Till gruppen "övrigt" hör ex. det som klassas som annat myndighetsarbete, kontakter av olika slag samt palavrar, administrativa åtgärder och epidemiutredningar.

Planerade och utförda inspektioner 2018

Enligt den riskbaserade arbetsplanen borde 512 planerade inspektioner ha utförts. Under året utfördes 394 planerade inspektioner, vilket betyder att den utarbetade planen förverkligades till 77 %. Enligt centralmyndigheterna är en acceptabel nivå för genomförandegraden 70 - 90 %. Vårt eget mål var att 90 % av de planerade inspektionerna skulle utföras. Utöver de planerade inspektionerna utfördes 215 andra inspektioner såsom uppföljningar och oplanerade inspektioner och många av dessa berör

akuta problem som ska utföras snabbt och som ska prioriteras framom de planerade inspektionerna.

I diagram 2 nedan ses utförda planerade och icke-planerade inspektioner i förhållande till den godkända tillsynsplanen.

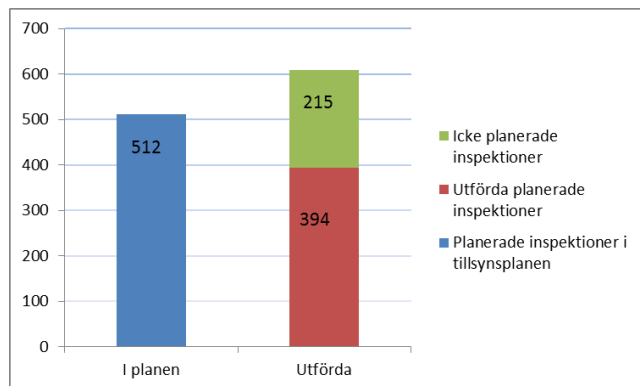

Diagram 2: Utförda planerade och icke-planerade inspektioner i förhållande till planen

INTÄKTER

Under år 2018 har hälsoinspektionen via tillsynsavgifter fått in sammanlagt 85 806 €. Intäkterna har ökat med 6,9 % jämfört med år 2017. Intäkterna har inte fullt ut använts för att utveckla tillsynen på det sätt som avsågs när tillsynsavgifter infördes. Tanken var att med hjälp av inkomsterna skulle flera personer kunna anställas. I tabell 2 ses fördelningen av inkomsterna mellan de olika delområdena för åren 2017 och 2018.

Sektor	Livsmedel	Hälsoskydd	Tobaks- övervakning	Totalt
Inkomst 2017	36 300	31 700	12 300	80 300
Inkomst 2018	37 181	36 525	12 100	85 806

Tabell 2: Fördelningen av inkomsterna år 2017 och 2018

Miljöhälsovårdens taxa kontrolleras årligen så att de avgifter som tas ut ska motsvara de verkliga kostnaderna. År 2018 täckte inkomsterna från tillsynen 19,7 % av utgifterna. Nationellt ligger täckningsgraden på 15 - 20 %. Enligt lagstiftningen ska vi fakturera för den planerade tillsynen, så ifall vi lyckas öka andelen planerade inspektioner kommer även inkomsterna att ytterligare öka.

1.2 LIVSMEDELSTILLSYVEN 2018

I tabell 3 nedan finns en sammanställning av utförda inspektioner och provtagningar för livsmedelstillsynen åren 2017 och 2018. Planerade inspektioner 2018 är de som inplanerats i den riskbaserade tillsynsplanen.

År	Planerade inspektioner	Utförda planerade inspektioner	Utförda oplanerade inspektioner	Totalantal utförda inspektioner	Planens förverkligandegrad	Planerade prov	Tagna prov enl. planen
2017	299	219 samt 97 uppföljningar	14	330	73 %	42 + vid misstanke	90 samt 28 övriga
2018	360	255 samt 80 uppföljningar	34	369	70,8 %	Vid misstanke	42 samt 16 övriga

Tabell 3: Nyckeltal för livsmedelstillsynen

År 2018 genomfördes totalt 369 inspektioner enligt livsmedelslagen. 255 inspektioner klassificeras som planerade OIVA-inspektioner och 80 som OIVA-uppföljningar, totalt är då 91 % (335) av alla inspektioner OIVA-inspektioner. Enligt KUTI-anvisningarna ska en uppföljningsinspektion bokföras som planerad även om den de facto inte kunnat planeras på förhand. En uppföljningsinspektion utförs när OIVA-vitsordet blir C "bör korrigeras" eller D "dåligt". 24 % av OIVA-inspektionerna gav upphov till en uppföljning. Antalet bokförda oplanerade inspektioner var 34 stycken. De oplanerade inspektionerna utgörs t.ex. av inspektioner till följd av klagomål och misstanke om brister eller matförgiftning.

Provtagningen av livsmedel är helt på livsmedelsföretagarens ansvar som en del av egenkontrollen och därför har antalet myndighetsprov minskat. I tillsynsplanen fanns endast prov som tas vid misstanke om problem eller ifall verksamhetsidkaren inte tagit de prov som ska tas inom egenkontrollen. Under 2018 togs 58 prov från livsmedelslokaler. Av dem var 42 planerade prov, varav 40 prov togs vid misstanke om listeria och 2 i anslutning till ett nordiskt glutenprojekt. Utöver det togs 16 oplanerade prov, 10 i samband med en utredning över misstänkt matförgiftning, 3 mjölkprov och 1 honungsprov för analysering av främmande ämnen på begäran av Evira samt 2 prov på grund av klagomål.

Planens genomförandegrad beräknas på antalet utförda planerade inspektioner när uppföljningsinspektionerna inte beaktas och blir 70,8 %. Vi uppnådde gränsen 70 %, som enligt Eviras bedömning bör uppnås för en tillfredsställande tillsyn, men vårt eget mål var 90 %. Om primärproduktionen inte medräknas är genomförandegraden 79,1 %.

Alla planerade inspektioner är OIVA-inspektioner. Vid en OIVA-inspektion bedöms livsmedelslokalen på en skala från A till D (A = utmärkt, B = bra, C = bör korrigeras och D = dålig). Den procentuella fördelningen mellan de olika OIVA-vitsorden inom vårt övervakningsområde framgår ur nedanstående diagram 4.

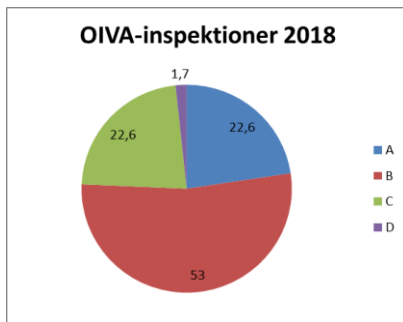

Diagram 4: Procentuell fördelning av OIVA-vitsorden

Evira har uppställt vissa mål för OIVA-inspektionerna:

- Minst 85 % av bedömningarna ska vara A eller B. Inom vårt område gav 75,6 % av bedömningarna ett A eller ett B under år 2018, flera än år 2017 då det var 68 %. Förklaring till det stora antalet C och D är delvis att det under år 2018 öppnades flera nya objekt där det förekom problem samt att det förekommer brister i verksamhetsidkarnas kunskande.
- 100 % av dem som fått bedömningen C skall uppnå ett B eller ett A i uppföljningsinspektionen. Av våra objekt lyckades 86 % höja vitsordet C vid den första uppföljningsinspektionen. De främsta orsakerna till bedömningen C eller D år 2018 var avsaknaden av egenkontrollplan, brister i lokalernas allmänna ordning och renhet, brister i nedkylningen av livsmedel och i mottagningskontroller.

Tyngdpunktsområden

De nationella tyngdpunktsområdena för år 2018 gällde bl.a. förenhetligande av tillsynen enligt OIVA, förbereda ibruktagningen av VATI-programmet, utveckla beredskap att förebygga och övervaka livsmedelsbedrägerier samt att skapa nätverk för olika övervakningsuppgifter.

Förutom satsningar på de nationella tyngdpunktsområdena har samarbetet med de två andra tillsynsenheterna i Österbotten (Vasa stad och Västkustens miljöenhet) intensifierats. Målet med samarbetet är bl.a. att förenhetliga bedömningen av OIVA-raderna mellan våra tillsynsenheter och få fungerande nätverk inom det ev. kommande landskapet.

Vi deltog även i Eviras projekt om glutenfria produkter.

Övervakningen planeras ofta i form av egna "projekt" så att samma typ av objekt övervakas under en viss tid.

Under år 2018 mottog hälsoinspektionen 13 klagomål kopplade till livsmedelshanteringen: 4 klagomål på livsmedel, 4 klagomål på missförhållanden i livsmedelslokaler och 5 klagomål på felaktiga eller vilseledande påskrifter på livsmedel. Utredningar av orsakerna till klagomålen har utförts och åtgärder vidtagits där brister konstaterats.

Sex fall av misstänkt matförgiftning har inkommit under året. Fem fall gällde endast en person och då görs ingen anmälan till RYMY (det nationella dataregistret för misstänkt matförgiftning när minst fem personer insjuknat). I den utredning som gjordes vid den misstänkta matförgiftning där flera personer insjuknade, framkom att orsaken var kontamination av norovirus från ytor i köket.

Utöver detta åtgick mycket arbetstid till utredningen av den cryptosporidium-epidemi som för tredje året i rad härjade inom vårt område sommaren och hösten 2018. En RYMY-anmälan gjordes även för denna epidemi även om ingen direkt misstanke om spridning via livsmedel eller vatten förekom. Eftersom antalet cryptosporidiumfall har ökat i Finland och speciellt i Österbotten, har Institutet för hälsa och välfärd utfört en större kartläggning under sommaren och hösten 2018. Slutrapporten är ännu inte klar.

Administrativa tvångsåtgärder vidtogs via 9 tjänstemannabeslut och 2 beslut av övervakningssektionen. Sju av tjänstemannabesluten gällde samma verksamhetsidkare, verksamheten uppfyller inte lagkrav samt produkter omhändertogs p.g.a. felaktiga påskrifter, ingen spårbarhet och felaktiga transporttemperaturer. De två andra tjänstemannabesluten gällde nedkylning av produkter i en livsmedelslokal och förpackningspåskrifter i en annan lokal. Besluten i övervakningssektionen var förelägganden av vite i två livsmedelslokaler.

1.3 HÄLSOSKYDDSTILLSYNEN 2018

I tabell 4 nedan finns en sammanställning av utförda inspektioner och provtagningar för tillsynen över hälsoskyddet åren 2017 och 2018. Planerade inspektioner 2018 är de som inplanerats i den riskbaserade tillsynsplanen.

	Planerade inspektioner	Utförda planerade inspektioner	Utförda oplanerade inspektioner	Totalantal utförda inspektioner	Planens förverkligandegrad	Planerade prov	Tagna prov enl. planen
2017	140	109	63	172	78 %	317	328
2018	126	108	97	205	85,7 %	321	363

Tabell 4: Nyckeltal för hälsoskyddstillsynen

Totalt genomfördes 205 inspektioner enligt hälsoskyddslagen, varav 108 (53 %) var planerade. Antalet oplanerade inspektioner är 97 stycken. Planens genomförandegrad beräknas på antalet utförda planerade inspektioner och blir 85,7 %. Resultatet kan anses gott eftersom vi nästan uppnådde vårt eget mål på 90 %.

De oplanerade inspektionerna utgörs av inspektioner i privata bostäder, inspektioner till följd av klagomål, uppföljningsinspektioner osv. Inom hälsoskyddet är antalet oplanerade inspektioner oftast högt, tidigare t.o.m. högre än antalet planerade inspektioner. De senaste åren har vi lyckats höja antalet planerade inspektioner, vilket är en medveten satsning.

Av de 321 planerade proven togs flera än planerat, 363 prov, 113 %. Totalt togs 519 prov. Till icke planerade prov hör t.ex. förnyade prov och vissa prov som hör till vattenverkens egen driftskontroll. Av de tagna planerade proven är 37 % tagna av hushållsvatten, 36 % från simbassänger och 27 % från badstränder.

De prov som tagits från hushållsvatten har inte lett till begränsningar i användningen av hushållsvatten eller uppmaningar att koka dricksvatten. Vid simstränder förekom överskridningar av halten bakterier vid 6 badstränder men alla uppföljningsprov var

normala. De flesta bassängvattenprov som togs uppfyllde alla kvalitetskrav. Vid en utomhusbassäng uppfylldes inte de mikrobiologiska kvalitetskraven vid två tillfällen och det förekom flera avvikelser från de fysikalisk-kemiska kvalitetskraven.

Inga administrativa tångsåtgärder har vidtagits under år 2018.

Till den oplanerade delen av hälsoskyddstillsynen hör givandet av olika utlåtanden, t.ex. på byggnadsritningar, olika planer och miljötillstånd. Utlåtandena begärs ofta av kommunernas byggnads-, planläggnings- och miljövårdsenheter eller av Regionförvaltningsverket. Det åtgår ofta mycket arbetstid för att sätta sig in i bakgrundsfakta innan utlåtandet kan ges, men detta är ett mycket viktigt arbete för att förebygga hälsomässiga olägenheter i framtiden. Det är även ett av de nationella tyngdpunktsområdena och utbildningar har ordnats under året.

Tyngdpunktsområden

Det finns fyra nationella tyngdpunktsområden för åren 2015-2019.

1. Hushållsvatten:

Tyngdpunkten ligger på en uppdatering av tillsynsundersökningsprogrammen och en anpassning av tillsynen och provmängderna så att de uppfyller kraven i hushållsvattenförordningen. Varje vattenverk ska också uppgöra en riskbedömning som även ska beaktas i tillsynsenhetens plan för exceptionella situationer.

Uppdatering av tillsynsenhetens egen plan för exceptionella situationer prioriterades under året och mycket arbetstid har använts för vattenverkens riskbedömningar.

2. Övervakning av hälsomässiga förhållanden

Åtgärdsgränserna för inomhusluftens parametrar har delvis blivit strängare genom en förordning om sanitära förhållanden i bostäder och andra vistelseutrymmen och dessutom ställs hårda krav på utomstående sakkunniga som granskar fastigheter. Valvira har gett anvisningar om tillämpningen av förordningen. Förordningen har implementerats i tillsynen.

Genomförandet av skolinspektioner, som utförs som saminspektioner tillsammans med andra instanser, startade 2017. Institutet för hälsa och välfärd har gett ut en guide, "Terveellinen, turvallinen ja hyvinvoiva oppilaitos". Tidigare har hälsoinspektionen hållit i trådarna för skolgranskningarna men i samarbete med skolhälsovårdarna utarbetades en ny plan så att de tog hand om planeringen av granskningarna från år 2017 och framåt.

3. Intressentgrupper

Tyngdpunktsområdets mål är att mer hänsyn ska tas till hälsoskyddsfrågor i all kommunal planering och beslutsfattande. Under året har rutinerna för utlåtanden granskats och utvecklats.

4. Skönhetssalong eller annan behandling av huden

Ett nationellt tyngdpunktsområde som förverkligades redan år 2017.

1.4 TOBAKSTILLSYVEN 2018

I tabell 5 nedan finns en sammanställning av utförda inspektioner för tillsynen över tobakslagen åren 2017 och 2018. Planerade inspektioner 2018 är de som inplanerats i den egna riskbaserade tillsynsplanen.

	Planerade inspektioner	Utförda planerade inspektioner	Utförda oplanerade inspektioner	Totalantal utförda inspektioner	Planens förverkligandegrad
2017	29	14	5	19	48 %
2018	26	31	0	31	119 %

Tabell 5: Nyckeltal för tobakstillsynen

Totalt genomfördes 31 inspektioner, varav alla var planerade. Inga oplanerade inspektioner utfördes. Planens genomförandegrad beräknas på antalet utförda planerade inspektioner och blir 119 %, vilket är mycket gott. Vi har under många år legat efter när det gäller inspektioner av försäljningsplatser för tobak och utförde detta som ett projekt under år 2018.

Tyngdpunktsområden

Två nationella tyngdpunktsområden finns definierade för åren 2015-2019. Det ena gäller tobaksrökning vid allmänna tillställningar som ordnas på utomhusområden och det andra reklamässig presentation av tobakssurrogat och tobaksimitationer. Ännu har ingen nationell planering av projekten i anknytning till tyngdpunktsområdena gjorts.

1.5 SAMMANDRAG AV TILLSYVEN OCH FRAMTIDA UTVECKLING FÖR HÄLSOINSPEKTIONEN

År 2018 innebar utmaningar i personalsituationen då en hälsoinspektör var överförd till annat arbete inom staden Jakobstad och det var utmanande att få vikarier. Ett mål för hälsoinspektionen har länge varit en specialisering av arbetsuppgifterna i antingen livsmedelsuppgifter eller hälsoskyddsuppgifter. I samband med personalförändringarna har nu specialiseringen genomförts fullt ut så att tre hälsoinspektörer arbetar enbart med livsmedelstillsyn och tre med hälsoskyddstillsyn. Under 2018 fanns 2,5 hälsoinspektörer inom hälsoskyddstillsynen och 2,5 inom livsmedelstillsynen. Trots att det har fattats en hälsoinspektör under året har ett gott arbete kunnat utföras. Alla klagomål och kontakter som mottagits har vi kunnat behandla och utreda.

Antalet planerade inspektioner förblev dock mindre än de uppställda målen i tillsynsplanen. När antalet utförda inspektioner jämförs med planen uppnådde vi en förverkligandegrad på 77 % för alla verksamhetsområden tillsammans. Förverkligandegraden för de olika delområdena är 70,8 % för livsmedelstillsyn (inkluderar inte uppföljningsinspektionerna), 85,7 % för hälsoskydd och 119 % för tobakstillsyn. Resultaten kan anses tillfredsställande även om det egna målet på 90 % inte uppnåddes. Inom livsmedelstillsynen är så gott som alla inspektioner som görs planerade inspektioner och uppföljningar av dem. Inom hälsoskydd förekommer varje år även många oplanerade

inspektioner på grund av olika klagomål, men glädjande nog har antalet planerade inspektioner ökat år för år.

Hälsoinspektionen strävar till att öka andelen tid som används för tillsynsuppgifter och målet är att tillsynsplanens förverkligandegrad ska öka. Vårt mål är att 90 % av de planerade inspektionerna utförs. För att nå upp till detta krävs god planering av tillsynen och uppföljning av arbetstiden samt en motiverad personal. Genom att utföra tillsynen via "projektgranskningar" av vissa objekttyper, ex. skolor, åldringshem, vattenverk eller en viss typ av livsmedelslokaler, strävar vi till en effektivare tillsyn. Inom alla delområden tror vi att tillsynen kan bli effektivare när hälsoinspektörerna nu har specialiserat sig inom vissa områden. Viktigt är också en gemensam prioritering av arbetsuppgifterna och gemensamma riktlinjer för hur arbetet utförs samt en följsamhet mot detta. Det leder även till en högre kvalitet på det utförda arbetet. För att klara av den förebyggande tillsynen är det viktigt att få kunniga vikarier så att hälsoinspektörernas 6 årsverken kan användas fullt ut.

Målet är dock inte enbart att uppnå ett stort antal inspektioner utan även att utföra kvalitativt god tillsyn som baserar sig på en väl utförd riskbedömning. Därför satsar vi på att ständigt arbeta med kvalitetsutveckling. Genom att alla följer uppgjorda rutinbeskrivningar och checklistor säkerställs en jämlig övervakning av verksamhetsidkarna och inga delområden glöms bort vid inspektionerna.

2 .Utvärdering av tillsynsplanen för djurens hälsa och välfärd samt för veterinärtjänster som kommunerna anordnar år 2018

Personalsituationen 2018

Inom veterinärvården finns totalt 5,3 årsverken varav 3,0 är praktiserande veterinärtjänster, 1,0 hygienikerveterinärtjänst och 1,0 tillsynsveterinärtjänst samt 0,3 administrativa tjänster/befattningar. Av hygienikerveterinärens arbetstid åtgår ungefär 80 % till livsmedelsövervakning (prestationerna bokförs inom hälsoinspektionen). Av kanslistens och chefen för miljöhälsovårdens arbetstid budgeteras 15 % inom veterinärvården och 85 % inom hälsoinspektionen.

Under år 2018 var alla praktiserande veterinärtjänster besatta. Hygienikerveterinärens och tillsynsveterinärens tjänster har endast varit delvis besatta under året. Av de 5,3 årsverkerna inom veterinärvården användes 5,2 under år 2018, så personalsituationen är bättre än under tidigare år på pappret, men i praktiken när t.ex. sjukskrivningar och annan frånvaro beaktas, har endast 4,5 årsverken varit tillgängliga. Sedan oktober 2018 har tillsynsveterinärstjänsten varit obesatt.

Prestationer 2018

I tabell 6 nedan finns nyckeltal för veterinärvården under åren 2012 - 2018:

Prestationer	Bokslut -12	Bokslut -13	Bokslut -14	Bokslut -15	Bokslut -16	Bokslut -17	Bokslut -18
Sjukbesök, tjänstetid	1305	1648	1643	2045	1856	1620	1438
Smådjursbesök, tjänstetid	835	1529	1807	2063	2263	1971	2306
Hälsovårdsbesök	257	294	299	355	315	349	327
Sjukbesök, jourtid	612	442	393	510	381	452	405
Smådjursbesök, jourtid	274	215	209	322	348	395	528
Tillsynsuppgifter	52	80	107	124	158	150	136
Totalt	3335	4208	4458	5419	5321	4937	5140
Årsverken, totalt	2,6	4,2	4,5	4,8	4,8	5,1	5,2

Tabell 6: Nyckeltal, prestationer

Det totala antalet prestationer är 4,1 % högre än året innan. Antalet sjukbesök hos nyttodjur har sjunkit med 11,2 % och antalet besök av smådjur har ökat med 17 %. Antalet jourbesök har totalt sett ökat med 10,2 %, det är smådjursbesöken som ökat med 33,7 % medan besöken hos nyttodjuren minskat med 10,4. Hälsovårdsbesöken har minskat något, liksom även tillsynsuppgifterna. Under år 2018 utfärdades 9 djurskyddsbeslut av kommunalveterinärer inom vårt område.

I diagram 5 ses fördelningen mellan andelen nyttodjur och sällskapsdjur under dagtid och jourtid samt antalet hälsovårdsbesök och djurskyddsbesök under åren 2013 till 2018.

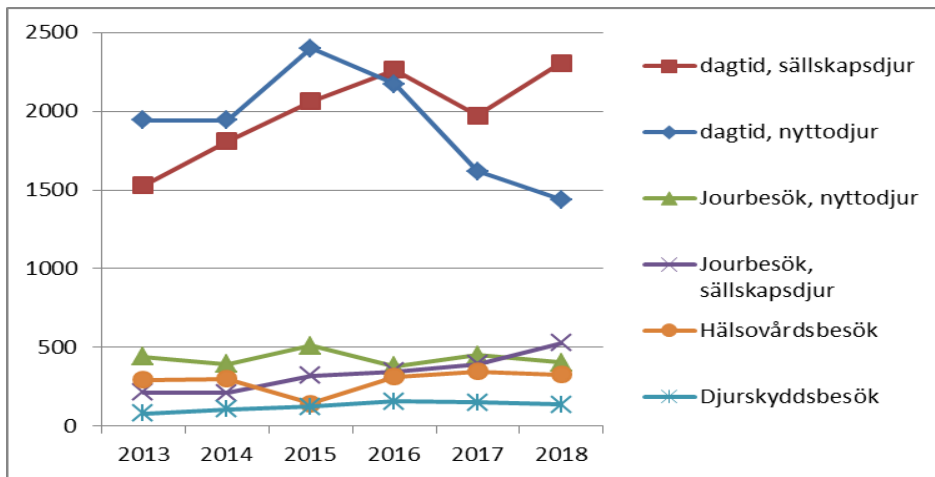

Diagram 5, statistik på besök 2013 – 2018

I diagram 6 nedan ses fördelningen av de praktiserande veterinärernas prestationer dagtid enligt djurägarens hemkommun under år 2018. Den procentuella fördelningen är Jakobstad 41,3 %, Nykarleby 21,9 %, Pedersöre 31,2 % och Larsmo 5,6 %.

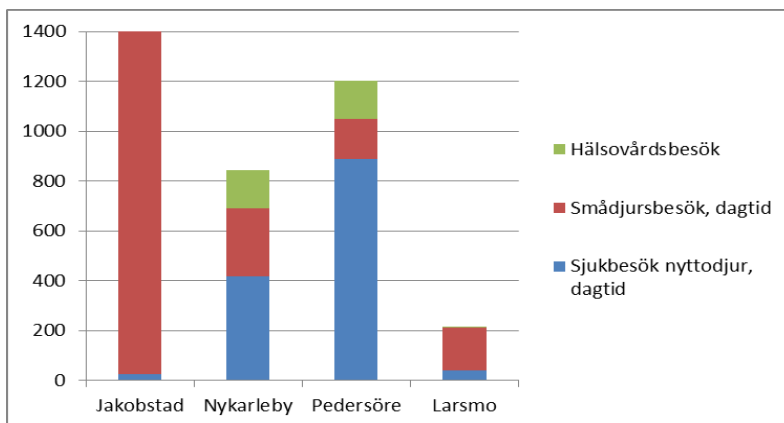

Diagram 6, fördelning av prestationer dagtid per kommun år 2018

I diagrammet ses att behoven av smådjursbesök finns i Jakobstad och Larsmo medan andelen nyttodjursbesök (både sjuk- och hälsovårdsbesök) utgör den största delen av besöken i Nykarleby och Pedersöre.

Tillgången på veterinärtjänster

Under år 2018 har tillgången på de grundläggande veterinärtjänsterna inom vårt område varit tillfredsställande både under dag- och jourtid. Veterinärerna klarar av att dagtid ge grundläggande veterinärvård inom de tidsramar som uppsatts, icke-akut vård enligt tidsbeställning inom en vecka och operationer av friska djur inom tre veckor, men arbetsdagarna blir ibland långa. Samtliga veterinärer har telefontid kl. 08-09 under vardagar och ger då veterinärrådgivning per telefon. Det skulle finnas behov av mer tid för förebyggande veterinärvård i form av hälsovårdsbesök, nu används veterinärernas tid främst till sjukvård. Dessutom kommer behovet av hälsovårdsbesök att öka under kommande år då olika stödformer binds till hälsovårdsavtalen.

Den jouring, där de tre praktiserande veterinärerna ingår tillsammans med veterinärerna i Kronoby och Karleby, är uppgjord så, att möjlighet till hjälp joutid kan fås inom tre timmar.

Denna jourring har redan under många års tid fungerat väl. Det finns ett centraliserat avgiftsbelagt dejournummer för området. Dejoureringen för små- och nyttodjur sköts tillsammans och det har i praktiken fungerat väl. Besöken under jourtid ökade med 10,2 % under år 2018. Även om det är smådjursbesöken som ökade mest har man kunnat ge akut hjälp till dem utan att det påverkat vården av nyttodjur. Inom vårt område är det ytterst viktigt, att den veterinär som dejourerar, behärskar både svenska och finska. Inom området finns även privata veterinärtjänster men samarbetskommunerna har inga avtal om köptjänster.

Tillsyn över djurens hälsa och välfärd

Veterinären ansvarar även för verkställigheten och tillsynen av lagen om djursjukdomar och förordningen om sjukdomar som ska bekämpas samt övervakning av zoonoser (djursjukdom som även kan smitta människor). För vissa djursjukdomar som enligt lag ska bekämpas finns hälsokontrollprogram, där det fastställts vilka kontroller som ska utföras. Hit hör ex. salmonellaövervakningen för höns, broiler och kalkoner. För nötdjur och svin finns även riksomfattande hälsovårdsprogram och år 2018 gjordes 327 hälsovårdsbesök i anslutning till uppföljningen av dem. Eftersom vissa ekonomiska fördelar har sammankopplats med att gården har gjort ett hälsovårdsavtal med en veterinär, kommer behovet av hälsovårdsbesök att öka. Besöken varierar också i längd och det kan åtgå 0,5 – 1 dagsverke/besök. Inom vårt område skulle det finnas behov av åtminstone 0,5 veterinärtjänster till för att tillgodse behovet.

Den kommunala djurskyddsmyndighetens uppgift är att övervaka att djur sköts, behandlas och transporteras enligt djurskyddsbestämmelserna. Djurskyddsinspektioner utförs på basen av misstankar, när man upptäcker förfaranden som strider mot djurskyddsbestämmelserna, anmälningar som inkommer från allmänheten eller uppmaningar från Regionförvaltningsverket. Denna tillsyn är mycket tidskrävande och borde helst inte utföras av den veterinär som i övrigt ansvarar för djuren på gården. Från hösten 2013 har det funnits en tillsynsveterinär, som utfört djurskyddsinspektioner. Vid mera krävande fall eller då det varit fråga om stora djurgårdar kan tillsynsveterinären och hygienikerveterinären tillsammans utföra djurskyddsinspektionerna. Staten ersätter alla kostnader för denna tillsyn. Under senare halvan av år 2018 var denna del av övervakningen mycket utmanande eftersom vår tillsynsveterinär slutade och ingen ny tillsynsveterinär kunde hittas. Även sjukskrivningar påverkade utfallet under 2018.

Inspektioner skall även göras på sådana platser där verksamheten förutsätter en ansökan eller anmälan. Målet är att tillstånds- och anmälningspliktig verksamhet ska granskas enligt rekommendationer och krav. Anläggningar som hanterar animaliska biprodukter ska vara godkända och registrerade samt inspekteras regelbundet på basen av en utförd riskbedömning av Evira. Även dessa utgifter ersätts av staten.

I tabell 8 nedan framgår vad som hade planerats år 2018 och vad som utfördes gällande tillstånds- och anmälningspliktig verksamhet för hållande av djur.

Verksamhetstyp	Antal objekt	Antal inspektioner per år	Planerat år 2018		Utförda inspektioner 2018
			Totalt antal inspektioner	Arbetstidsåtgång (h)	
Ridstall	34	0,33 – 1	9	63	2
Kennlar	6	0,33 – 1	3	18	1
Djurbutik	1	0,5 – 1	1	4	0
Djurhotell	10	0,33 – 1	5	30	1
Mottagning för upphittade djur	1	0,33 – 1	1	6	0
Totalt	52		19	121 (16,1 dv)	4

Tabell 8: Planerade och utförda inspektioner 2018

Endast 4 av de 19 inplanerade inspektionerna kunde utföras. Utöver de ovan nämnda planerade inspektionerna har 4 planerade inspektioner och provtagning för uppföljning av smittsamma sjukdomar vid djurhållningsställen för fjäderfä gjorts. Även prov för övervakning av främmande ämnen i kött har utförts på begäran av Evira. Vid 6 nötgårdar har utredningar gjorts vid misstanke om salmonella och vid en nötgård konstaterades förekomst av Ehec-bakterier.

Tillsyn över livsmedelssäkerheten, speciellt vid produktion av animaliska livsmedel, ska också enligt veterinärvårdslagen ordnas av kommunen. Hit hör bl.a. inspektioner vid gårdar med mjölkproduktion och de ska utföras av en kommunalveterinär. Mjölkgårdarna ska granskas med 1-5 års intervall beroende på en riskklassificering. År 2018 utfördes endast 9 inspektioner varav 1 uppföljningsinspektion. Personalituationen är orsaken till det låga antalet inspektioner. Inom vårt område finns totalt 112 gårdar med mjölkproduktion. Vid hygiengranskningarna på mjölkgårdarna granskas även att djurskyddsbestämmelserna följs.

Sammanfattning och framtida utveckling

Tillgången på veterinärtjänster har varit en utmaning under år 2018. De tre praktiserande veterinärtjänsterna har varit besatta och grundläggande veterinärvård har kunnat ges. Däremot har det varit brist på tillsyns- och hygienikerveterinärstjänster. Inga sökande fanns till den lediganslagna tillsynsveterinärtjänsten och det är en stor utmaning att få vikarier för både tillsyns- och hygienikerveterinären. Eftersom det i framtiden även ska finnas hälsovårdsavtal (Fureva) vid pålsdjursfarmer samt att antalet hälsovårdsavtal för mjölk- och köttproducenter kommer att öka, så kommer behovet av praktiserande veterinärvårdstjänster att öka under kommande år samtidigt som de praktiserande veterinärerna blir tvungna att ta hand om en hel del tillsynsuppgifter så länge tillsynsveterinärstjänsten är obesatt.